

Zápis z 2. jednání pracovních skupin KPSS Klatovy „Děti, mládež a rodiny s dětmi“ a „Ostatní osoby ohrožené sociálním vyloučením“

Termín jednání: **10. 12. 2013 od 9 hod.**

Místo jednání: Centrum celoživotního vzdělávání v Dominikánském klášteře, Plánická 174,
Klatovy

Účastníci jednání: viz prezenční listina

Program jednání:

1. Sanační služby pro rodiny, mediace a další služby (psychologické, terapeutické, psychiatrické) pro rodiny v sociálně nepříznivých situacích
2. Integrace zdravotně postižených dětí do ZŠ, vlastní metodik prevence pro Klatovsko
3. Drogová problematika u dětí a mládeže, preventivní protidrogové a další programy na školách
4. Dluhová problematika, sociální dávky
5. Různé

Obsah a závěry jednání:

1. Sanační služby pro rodiny, mediace a další služby (psychologické, terapeutické, psychiatrické) pro rodiny v sociálně nepříznivých situacích

V rámci **Domusu – centrum pro rodinu** působí rodinný terapeut a psycholog. Avšak do Klatov dojíždí dle časových možností z Plzně, což je nedostatečné.

Kapacita sanační služby Domusu je 12 rodin na pracovníka. V Klatovech tuto službu zajišťují prostřednictvím 1,5 úvazku, tzn. zajišťují odborné služby pro 18 rodin. Ambulantní poradna je v Klatovech otevřená v pondělí a ve středu. Doprovázení jedné rodiny trvá různě, přibližně 2-3 roky.

Službu mohou poskytnout také rodinám, jejichž příslušníci jsou závislí na návykových látkách nebo se potýkají s psychologickými problémy, ale za podmínky, že dotyční alespoň ambulantně docházejí na léčení.

V současné době mají přibližně 3 – 4 rodiny v evidenci jako čekatele na službu. Toto číslo však zřejmě nevypovídá o potřebě sanačních služeb v regionu – organizace pracující se sociálně slabými rodinami ví, že kapacita Domusu je naplněna a klienty na Domus neodkazují. Navýšil se počet rodin, které Domus kontaktují pro poskytnutí základního poradenství. V současné době Domus nemůže nabídnout sanační služby v podobě dlouhodobé spolupráce s rodinou, mohou novým rodinám poskytnout alespoň základní (jednorázové) poradenství.

V případě, že organizace bude mít finanční prostředky, může navýšit úvazek pro poskytování sanačních služeb na Klatovsku.

Dále je psychologické poradenství poskytováno v rámci **Sociální poradny Oblastní charity Klatovy** – psycholožka paní Bednářová dojíždí do Klatov z Plzně min. 1x měsíčně, zájemce se může obrátit na poradnu s žádostí o poskytnutí poradenství, poté se uzavře smlouva o poskytnutí služby.

Klienti **MěÚSS Klatovy** se v případě potřeby psychologického poradenství obrazejí na Poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy. Službu poskytuje vedoucí poradny Mgr. Vítková a je určena spíše dospělým klientům.

Také **Člověk v tísni** může zajistit komplexní poradenství pro dospělé i pro děti. V současné době také řeší problém s nedostatečnou kapacitou pracovníků, ale v případě krizové situace mohou pomoci.

Dále je možné např. v případě domácího násilí oslovit poradnu Bílého kruhu bezpečí v Plzni – přijedou na zavolání, ale opět to chvíli trvá.

Přítomní se shodli na tom, že v regionu chybí organizace, která zajistí psychologické a další potřebné služby pro člověka v problémech. Většina organizací tyto služby zajišťuje pouze pro své klienty a v omezené kapacitě.

Základní poradenství a první informace obdrží zájemce na **sociálním odboru městského úřadu**. Dále ale klient potřebuje služby a spolupráci s dalšími zařízeními. Ročně soc. odbor pracuje s 1000 – 1500 rodinami, které jsou v tíživých situacích a potřebují své problémy řešit. Do příštího setkání se pracovnice odboru pokusí odhadnout, kolik rodin z řad stávajících klientů odboru by potřebovalo sanační služby. Pracovnice odboru postrádají krizovou intervenci, psychologické služby, poradenství (vč. doprovodů např. na úřad).

V diskuzi zazněl názor, že pokud není v současné době pro region k dispozici metodik prevence, bylo by vhodné přímo na úřadě vytvořit pozici pro takového metodika, který by zajišťoval potřebnou krizovou intervenci. Pracovník by zajišťoval odbornou spolupráci s rodinami a byl by k dispozici jak pro klienty sociálního odboru, tak pro klienty organizací poskytující sociální služby. Jeho minimální potřebné vzdělání by bylo psycholog (lépe s výcvikem pro krizovou intervenci), ideálně pak psychoterapeut.

V rámci **Pedagogicko-psychologické poradny Klatovy** působí psychoterapeut, ale opět se potýká s nedostatečnou volnou kapacitou a navíc je určen primárně pro školy.

Diakonie ČCE – středisko západní Čechy poskytuje v regionech v kraji sanační službu pro rodiny s dětmi, na Klatovsku nepůsobí. Chybějící služby umí zajistit (psycholog, psychoterapeut, krizová intervence, mediaci). Rozšiřují se do kraje, ale pro jejich působení v regionu je nutná finanční podpora měst a obcí.

Závěr: Bylo by potřebné navýšit kapacitu stávajících odborníků poskytujících psychologické služby v organizacích. Krizová intervence a mediaci v současné době nejsou v regionu vůbec poskytovány. Je třeba hledat finanční zdroje pro zvýšení kapacity služeb a zajištění nových potřebných služeb – na straně poskytovatelů služeb (Charita, MěÚSS, Člověk v tísni, Domus, Diakonie), na straně města a obcí.

V rámci tématu zazněla také ještě diskuze o možnostech a zkušenostech se zpracováním žádostí o dotace. Zazněla otázka, zda působí na město pracovník, který by vyhledával grantové zdroje a zpracovával žádosti o dotace. Přítomní se shodli na tom, že žádosti by měly být zpracovávány ve spolupráci lidí, kteří odbornou činnost (sociální) znají a vykonávají, a lidí, kteří jsou znalí ve věci zpracování žádostí, administrativních kritérií a požadavků a projektové činnosti. Problémem může být kapacita pracovníků soc.odboru pro spolupráci na zpracování žádosti. Dobré zkušenosti s úspěšným podáváním žádostí o dotace má Člověk v tísni.

Úkoly na příště: Pracovnice soc. odboru se pokusí odhadnout, kolik rodin z řad stávajících klientů odboru by potřebovalo sanační služby.

Témata k projednání na dalších setkáních: absence navazujících služeb na služby pedagogicko-psychologické poradny pro rodiny s dětmi s jinými poruchami, než poruchami učení; kapacita mateřských škol - předškolní vzdělávání dětí ze soc. slabých rodin - neexistence zařízení (školička, malá školka) pro děti ze sociálně vyloučených lokalit nebo sociálně chudších rodin v předškolním věku.

2. Integrace zdravotně postižených dětí do ZŠ, vlastní metodik prevence pro Klatovsko

a) Integrace zdravotně postižených dětí do ZŠ

Dle informací od paní Vachtlové se již uskutečnilo setkání na město s řediteli ZŠ. Na setkání zazněl návrh, aby zdravotně postižené děti chodily do speciální školy v Klatovech a na některé hodiny byly převáženy do běžné ZŠ. To však není příliš reálné – organizačně by bylo problematické převozy dětí zajistit, došlo by k narušení provozu školy, děti potřebují také speciální pomůcky (židličky apod.) Maminky spíše stojí o docházku do běžné ZŠ. Pro jejich děti je nutný kontakt se zdravými dětmi, také rodiče se chtějí setkávat s rodiči zdravých dětí, nejen s rodiči zdravotně postižených dětí. Uvítaly by částečnou integraci v běžné ZŠ – vytvoření speciální třídy v běžné ZŠ a společné některé hodiny se zdravými dětmi, například hudební a výtvarná výchova, apod.

Toto téma je dle pana ředitele Denka pro ně úplně nová věc, doposud integraci zdravotně postižených dětí neřešili. Potýkají se s omezeními a limity v podobě různých prostorových dispozic škol (přístupy, výtahy) a personální, potažmo finanční situací (získání financí na speciální pedagogy). Jedna ze škol v Klatovech je historická budova a památkáři nedovolí velké úpravy, které by byly zapotřebí, i kdyby škola získala peníze na rekonstrukci. Pro integraci stávajících těžce zdravotně postižených dětí bude třeba však upravit i prostory ve speciální škole. Ředitelé uznávají, že kontakt zdravotně postižených dětí a zdravých dětí je pro obě strany nutný a přínosný, ale vytvoření speciální třídy s např. 4 dětmi v běžné ZŠ není příliš reálné, neboť školy na děti nezískají finance. Zákonné předpoklady pro řešení situace jsou nulové. Je třeba hledat cestu pro to, aby děti byly v kontaktu se zdravými dětmi a nenarušilo to výuku zdravých dětí.

Paní Vachtlová ví o škole v Měčině, kde není tak postižený chlapec. Pokud vyrušuje při hodině, jeho asistentka ho odvede do družiny a vzdělává ho sama.

V diskuzi zazněl názor, že pro těžce zdravotně postižené děti není důležitá škola, ale socializace. Dle maminek by pro jejich děti bylo ideální, kdyby mohly zůstat ještě např. 3 roky ve školce, kde jsou integrovány a kde se jim líbí. To však bohužel nejde, jeden odklad školní docházky již mají.

Pracovníci charity navrhují spíše kontakt se zdravými dětmi mimo školu, např. v rámci činností neziskových organizací. Pro maminky by bylo hodně časově náročné převážet děti odpoledne ještě do dalšího zařízení.

V Klatovech působí stacionář pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením, ale je určen až pro starší 18 let. Jednou z možností pro získání kontaktů postižených dětí se zdravými by bylo využít prostor stacionáře k setkávání postižených a zdravých dětí. Znamenalo by to potřebu snížení věkové hranice cílové skupiny ve stacionáři. Dle slov maminek by ale děti byly pořád vyčleněné.

V současné době paní Vachtlová uvažuje o vzdělávání doma pro svoji dceru, což by umožnilo dále se hodně věnovat rehabilitaci (ve Štáhlavech vzniklo nové rehabilitační zařízení) a získat čas pro hledání cest pro integraci v běžné ZŠ. Pokud by se podařilo získat od města místnost v klášteře pro setkávání maminek s dětmi (v rámci o.s. Podej nám ruku), nabízí pan ředitel Denk možnost, že by děti z družiny z běžné ZŠ mohly docházet za zdravotně postiženými dětmi a společně se věnovat nějakému programu či činnosti.

Přítomní se shodli na tom, že by bylo dobré hledat příklady dobré praxe, zjišťovat informace o možných cestách integrace zdravotně postižených dětí do škol, poté se opět setkat a diskutovat o možnostech.

Závěr: Tím, že maminky mají v plánu vzdělávat své děti doma, získá se tím čas pro hledání možných cest k integraci ve školách. Budou hledány příklady dobré praxe v integraci zdravotně postižených ve školách (o.s. Podej nám ruku), budou zjišťovány podrobnější informace a poté se opět uskuteční setkání s řediteli ZŠ a budou diskutovány možnosti. Pokud získá o.s. Podej nám ruku prostor pro setkávání maminek s dětmi, je možné domluvit se ZŠ společný odpolední program pro děti v klášteře (v rámci družiny). Příp. by bylo žádoucí hledat další prostory, kde by mohly být ve vzájemném kontaktu zdravé a postižené děti, např. ve stacionáři Diakonie.

Dále bylo diskutováno téma integrace dětí s poruchami chování – pokud má dítě diagnostikovanou poruchu chování, je pro něj sestaven individuální výchovný plán. K tomu, aby dítě mělo individuální vzdělávací plán, musí u něj být diagnostikována ještě kombinace jiné poruchy. Poté škola žádá o povolení k zajištění asistenta pedagoga (předepisují je speciální pedagogická centra) a teoreticky by měl být o to navýšen rozpočet.

Pokud je v Klatovech speciální škola, je dle pana ředitele pro takové děti lepší navštěvovat tuto školu - necítí se méněcenní, dostávají lepší péči, v běžné škole je dítě více ve stresu. Pokud však rodič trvá na tom, že dítě bude navštěvovat běžnou ZŠ, musí škola dítě přijmout.

Dle zkušeností jedné z přítomných integrace za každou cenu není šťastná. Jsou dobré zkušenosti s integrací dětí s tělesnými vadami, sluchovými a zrakovými, naopak problematická je integrace dětí s autismem, s poruchami chování, mentálním postižením – u těchto dětí jsou např. rizikové přestávky. Finance na asistenty jsou malé, ale pro takové děti jsou asistenti nutní. U dětí s autismem musí asistent být u dítěte i o přestávce (musí se pak žádat o navýšení poskytnutých asistenčních hodin, jinak je stanoven limit, který se nesmí překročit). S ohledem na tyto děti je nutný speciální rozvrh. Ve třídě může být integrováno max. 5 dětí. Navíc jsou ve třídách i děti, které mají nějaké zdravotní znevýhodnění. Pro učitele je to velmi náročné.

b) Vlastní metodik prevence pro Klatovsko

Do roku 2012 byl realizován projekt KPZ pod pedagogicko-psychologickou poradnou (dále jen PPP), v rámci kterého fungoval metodik prevence pro školy na Klatovsku. V současné době vykonává tuto pozici metodička sídlící v Domažlicích. Pro Klatovy má vyčleněno 0,25 úvazku, což je velmi nedostačující.

Ředitelům ZŠ schází preventivní programy. V dobách fungování projektu KPZ byly programy zdarma, nyní jsou placené a drahé. Dle názoru jednoho z ředitelů by prevence neměla být byznysem, děti by takovou informaci měly dostat zdarma. Na druhou stranu zazněl názor, že v současné době se děti v rámci školy zúčastní spousty placených aktivit různého charakteru, proč by rodiče nemohli pro děti zaplatit např. preventivní program o drogách.

Pro školy je také rizikové objednávat programy od organizací, které neznají, které nejsou vyzkoušené. Uvítali by ucelenější nabídku preventivních programů, které budou fungovat dlouhodobě (více let). Školy jsou schopné se domluvit na využití konkrétních preventivních programů ve stejnou dobu. V diskuzi zazněly názory, že právě vlastní metodik prevence by mohl koordinovat programy, které nabízejí organizace a instituce. Dále by mohl hledat programy, které jsou pro školy bezplatné (jsou dotovány z nějakých grantů), nebo je sám realizovat.

Školy zajišťují prevenci prostřednictvím metodika prevence a výchovného poradce, kteří ze zákona působí na každé škole. Zároveň pořádají pro děti různé volnočasové kroužky a aktivity. Umožňují jim tím smysluplně trávit volný čas, což vnímají v prevenci jako nejdůležitější. Dle pana ředitele potřebuje škola finance na pracovníka, který bude s dětmi realizovat volnočasové aktivity, které budou pro děti zdarma. Školy spolupracují také s hygienou, policií či zdravotní školou, kteří připravují bezplatné preventivní akce. Zdarma jsou k dispozici programy zaměřené na AIDS, anorexii, hygienu – zuby, pro dospívající dívky. Naopak chybí programy na drogy (ve větší míře), kyberšikanu.

V době fungování okresních úřadů působilo v Klatovech Centrum sociální prevence, jehož působení je velmi kladně hodnoceno. Dle pana Krejčího by preventivní programy měli realizovat lidé místní, kteří zde bydlí, znají prostředí.

Místní metodik prevence však neřešil jen prevenci, ale také např. šikanu a další krizové situace. Po skončení projektu KPZ byl předán požadavek na město ohledně zajištění finančních prostředků pro metodika, požadavek však nebyl kladně vyřízen. PPP je schopna poskytnout prostory a zázemí pro působení metodika.

Co se týče finančních prostředků, granty jsou vypisovány spíše pro neziskové organizace než pro školy. Je zapotřebí finanční podpory města a kraje, sociální a školský odbor však dle pracovníků odborů finance na preventivní programy nemají. Po ukončení působení CPPT v Klatovech byly zbylé finanční prostředky převedeny na primární prevenci. K jejich čerpání na realizaci preventivních programů nedošlo.

Dle paní Křivohlavé odbor školství připravuje program na příští rok v rámci projektu Zdravé město. V letošním roce byla v rámci Zdravého města realizována zubní prevence a program zaměřený na AIDS. V roce 2014 by mohly být financovány chybějící preventivní programy.

Závěr: Vlastní metodik prevence pro Klatovsko je potřebný. Náplní práce by bylo: koordinace preventivních programů nabízených organizacemi a institucemi, vlastní realizace programů a vyhledávání grantů pro financování programů a podpora a pomoc při řešení aktuálních problémů (krizová intervence). Je třeba hledat finanční zdroje – dotační programy jsou určeny pro neziskové organizace, školy žádat nemohou. Je nutná finanční podpora od města nebo kraje.

3. Drogová problematika u dětí a mládeže

Dle názoru pana ředitele Denka se na základní škole tvrdé drogy neobjevují, možná lehčí drogy (tabák, alkohol, marihuana), tvrdé drogy mohou být problémem spíše na středních školách. Sociální odbor však má zkušenost s pozitivním testem na tvrdé drogy u dítěte v 7. třídě.

Škola předává informace o drogách přijatelnou formou již dětem od 1. třídy, úplné informační vakuum na ZŠ tedy není. Preventivní programy jsou pak určeny pro děti od 5. třídy výše. Dle pana ředitele by u mladších dětí měli fungovat rodiče. Záleží však na tom, z jaké rodiny dítě pochází – v některých rodinách se kouření považuje za normální. V tomto případě ani škola nic nezmůže.

I v této věci je vnímána jako důležitá nabídka a využívání volnočasových aktivit, díky kterým děti budou smysluplně trávit volný čas.

Co se týče užívání energy drinků, zde opět škola příliš nezmůže, děti si je kupují sami mimo školu. Škola by mohla pouze vydat zákaz požívání energy drinků v prostorách školy.

V Klatovech byl zhruba před rokem protidrogovým koordinátorem realizován průzkum mezi dětmi týkající se drog formou skupinových rozhovorů či dotazování. Výsledky nebyly dobré. Dle pana ředitele takto provedený průzkum nemá vypovídající hodnotu (výsledky nejsou reálné) - děti při vyplňování dotazníků či odpovídání na otázky ve skupině často „machrují“ před spolužáky a neodpovídají dle skutečnosti. Efektivnější by bylo se ptát dětí jednotlivě a samostatně.

Pracovnice soc. odboru pracují s dětmi se závislostí z Klatovska (mají přibližně 300 klientů se závislostí do 18 let, kteří k tomu mají nějaký přestupek, tudíž jsou v evidenci odboru). Pan ředitel nevyklučuje, že některé děti mají zkušenost s drogou, ale nepředpokládá, že by šlo o pravidelné užívání, připouští požívání alkoholu, či kouření – to vše ale mimo školu.

Závěr: Bude naplánována realizace odpovídajícího sociologického průzkumu ve věci zkušeností žáků s návykovými látkami. Průzkum bude realizován jednak v Klatovech a jednak ve spádových obcích. Na základě výsledků se poté stanoví další postup. Průzkum bude naplánován v rámci 2. etapy kps, vlastní realice a další postup dle výsledků průzkumu budou realizovány v době plnění komunitního plánu.

4. Dluhová problematika, sociální dávky

a) Systém přidělování sociálních dávek

Dle paní Klůsové z úřadu práce se vnitřní metodika ÚP týká zejm. doplatků na bydlení, pro neziskové organizace není až tak potřebná. ÚP nesmí metodiku zveřejnit, ani v oficiálním rozhodnutí nesmí na metodiku odkazovat. Pracovníci Člověka v tísní často s klienty řeší i otázku doplatků na bydlení a rádi by stejně jako další organizace předávali klientům přesnější informace v tom, zda mají nárok na dávku nebo ne. Podle paní Klůsové je lepší klienty odkazovat přímo na ÚP. Dále pracovnice ÚP upřednostňují, když klient (i v doprovodu pracovníků neziskové organizace) žádost o dávky vyplní přímo na ÚP než, když jí za něj vyplňují pracovníci organizace. V současné době ÚP přijme každou podanou žádost o dávky.

Existující kalkulačky pro výpočet dávek nejsou zcela stoprocentní, je lépe se v této věci obrátit na pracovnice ÚP. Systém jednotného výplatního centra způsobuje prodlevu při výplatě okamžité dávky (min. 4 dny od přiznání dávky úřadem práce). V hotovosti lze dávku vyplatit jen v některých případech (např. pro propuštěné vězně), ale pokladní ÚP může mít v pokladně pouze omezenou výši hotovosti. Pokud tedy přijde více žádostí o výplatu dávky v hotovosti a limit je přečerpán, musí dotyčný na dávku čekat do druhého dne. Pokud je klient místně příslušný k úřadu v jiném městě, dostane hotovost na jízdenku do tohoto místa, ale ne již hotovost na zpáteční cestu.

Pravidelné setkávání organizací a pracovníků úřadu práce za účelem výměny informací by uvítaly některé organizace (Člověk v tísní, Probační a mediační služba i v souvislosti s agendou nezaměstnaných, nejen v oblasti sociálních dávek).

Závěr: Na dalším setkání pracovní skupiny bude více projednán zájem o pravidelné informační setkávání, popř. konkrétní forma či podoba.

b) Dluhová problematika – podomní prodej, kapacita pracovníků soc.služeb

Dle pracovníků organizací řešících dluhovou problematiku klientů se problém netýká jen energetických společností a neorientace klientů ve smluvních podmínkách. Problematický je obecně podomní prodej. Cílovou skupinou jsou zejm. senioři, ale prodejci zboží nabízejí a prodávají také např. klientům v azylových domech, i když ví, že tito klienti nemohou zboží splácet.

Řešením by bylo zakázat ve městě podomní prodej tak, jako to již udělala některá města (Nepomuk, Plzeň, Švihov). Tento požadavek podporuje také skutečnost, že v rámci nového Občanského zákoníku jsou podmínky v této věci hodně rozvolněné a spíše nahrávají lichvářům.

Závěr: Bylo by žádoucí stanovit městem zákaz podomního prodeje.

Člověk v tísní informoval přítomné o tom, že na konci roku končí projekt, v rámci kterého je financován terénní program organizace na Klatovsku. Organizace podala žádost o finance na další poskytování služby, výsledky budou známy v únoru 2014. V březnu končí projekt organizace zaměřený na řešení dluhové problematiky občanů. Od dubna bude registrována sociální služba odborné sociální poradenství v oblasti dluhů a protiprávního jednání.

Působnost Člověka v tísní - v roce 2012 bylo 93 % klientů z celkového počtu klientů v klatovském regionu v rámci dluhové problematiky z Klatov. Je možné žádat o finanční podporu na poskytování služby také město Klatovy? Dle paní Křivohlavé lze žádat o podporu formou formuláře prostřednictvím sociálního odboru nebo přímo místostarostu. Granty města jsou určeny spíše na sport a kulturu.

V této souvislosti bylo diskutováno o potřebě zřídit sociální komisi jako poradní orgán rady města, která by řešila témata v sociální oblasti, dále problémy vzniklé v sociální oblasti a také možné granty v této oblasti.

Závěr: Členové pracovní skupiny vnímají jako potřebné zřízení sociální komise jako poradního orgánu rady města, která by řešila témata v sociální oblasti, vzniklé problémy a možné granty v sociální oblasti.

5. Různé

Při mapování aktuální sociální situace byl zaznamenán požadavek z obce Předslavi na zajištění služeb dluhového poradenství pro občany. Pracovníci Člověka v tísní se spojí se starostou Předslavi a předají mu kontakty, na kterých si mohou občané poskytnutí potřebných služeb domluvit.

V závěru jednání byli účastníci seznámeni s tím, že v rámci projektu je plánována realizace workshopů (vzdělávacích seminářů) na témata, o která by měli zájem. Tipy na témata seminářů mohou účastníci zasílat koordinátore projektu p. Fremrové, či přinést na další setkání skupiny. Poté budou témata seminářů přesněji specifikována.

Zpracováno dne: 19. 12. 2013

Zpracovala: Šárka Fremrová, CpKP západní Čechy

Ověřila: Tereza Eberlová, CpKP západní Čechy